

EKONOMİK GÖRÜNÜM

EKONOMİ POLİTİKALARI GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

Ağustos 2012, No: 37

Bu sayıda;

Haziran Ayı Sanayi Üretim Verileri,

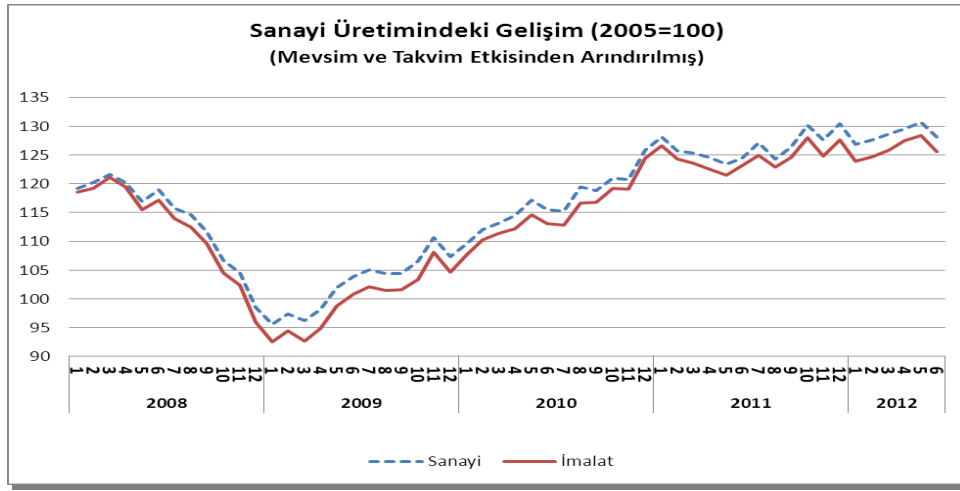
Temmuz Ayı Hazine Nakit Dengesi,

Reel Kesim Açık Pozisyon Verileri değerlendirilmiştir.

Ekonomide Soğuma İşaretleri Artıyor...

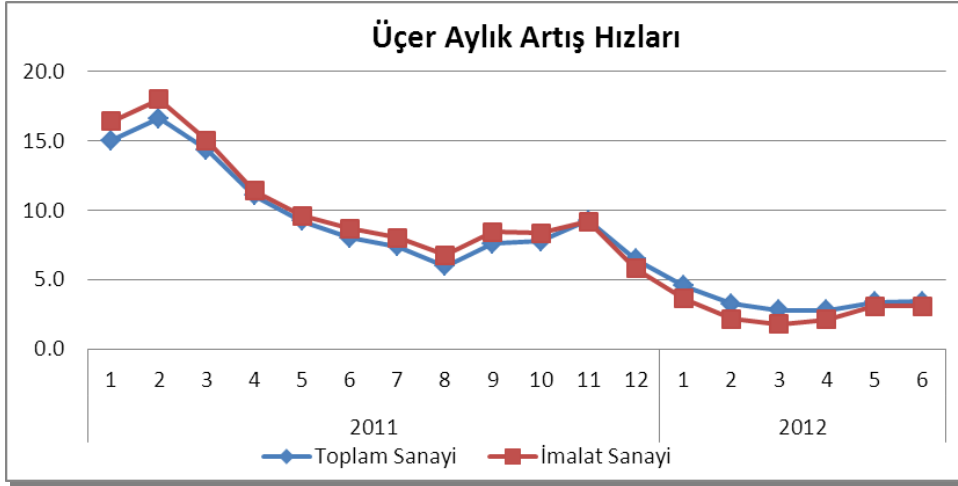
- Haziran ayı sanayi üretim verisi TÜİK tarafından açıklandı. Böylece, yılın ilk yarısında, ekonomik büyümenin seyri konusunda tablo büyük ölçüde netleşmiş oldu. Haziran'da sanayi üretimi, geçen yılın aynı ayına göre, yüzde 2,7 oranında artarken; imalat sanayi üretimi aynı dönemde yüzde 1,8 artış gösterdi.
- Buna karşın mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış serilerde sanayi üretimi için, bir önceki aya göre, yüzde 2; imalat sanayi üretiminde ise yüzde 2,2 gerileme var.

Böylece üretim Haziran'da, Ocak ayından bu yana ilk defa, geriledi.

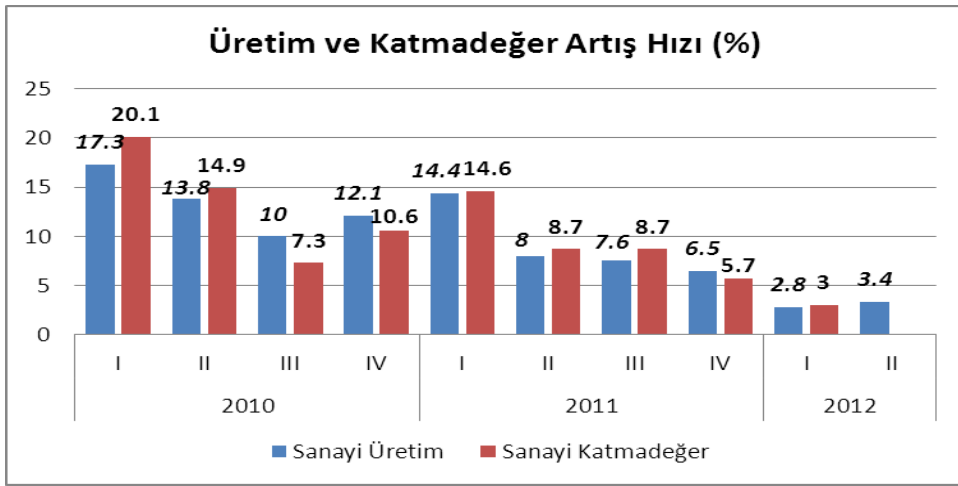
Kaynak: TÜİK

- Üçer aylık ortalama üretim de, üretimin Haziran'da yeniden hız kestiğini doğruluyor. Üçer aylık üretim artışı yıl içinde Mart'ta en düşük seviyeyi gördükten sonra Nisan ve Mayıs aylarında kısmi bir toparlanma göstermişti. Haziran ile birlikte bu toparlanmanın durduğu anlaşılıyor.
- Bununla birlikte, geçen yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, ilk üç ayda yüzde 2,8 oranında artan sanayi üretiminin, ikinci üç ayda yüzde 3,4 oranında arttığı görülüyor. İmalat sanayinde aynı dönemdeki üretim artışı ise sırasıyla yüzde 1,8 ve yüzde 3,1 olarak gerçekleşti.

Kaynak: TÜİK

- Sanayi üretimi ile sanayi katma değeri ve dolayısıyla büyüme arasında ciddi bir bağlantı var. Üretim ve katma değerdeki artış büyük ölçüde birbirine yakın seyrediyor. Nitekim yılın üç ayında sanayi üretiminin artışı hızı yüzde 2,8 iken, sanayi katma değerindeki artış yüzde 3 olarak gerçekleşmişti.
- Yılın ikinci üç ayları itibariyle sanayi katma değerinin milli gelir içinde aldığı payın yaklaşık 28 civarında gerçekleştiği dikkate alındığında, ikinci üç ayda sanayi üretiminden büyümeye 1 puan civarında bir katkının geleceği şimdiden anlaşılıyor. 10 Eylül'de açıklanacak ikinci üç aya ilişkin büyüme verileriyle tabloyu daha net göreceğiz.

Kaynak: TÜİK

- Haziran'da özellikle tüketim malı üretimindeki gerileme dikkat çekici. Dayanıklı tüketim malı imalatı Haziran'da, geçen yılın aynı ayına göre, yüzde 2,2 geriledi.

Dayanısız tüketim malı imalatında ise aynı dönemde yüzde 0,1'lik bir gerileme var.

Tüketim malı üretimindeki gerileme bu yıl içinde ilk kez yaşanıyor. Talepteki durgunluk artık üretime de yansıyor. Yine sermaye malı üretiminde de aynı dönemde yüzde 2,4'lük bir üretim düşüşü var.

- **Haziran'da imalat sanayinin alt detaylarına bakıldığında ise 24 imalat sanayi alt sektörünün 11'inde, bir yıl önceye göre, üretimin gerilediği dikkati çekiyor.** Özellikle deri (% 16,8), mobilya (% 11,9) ve makine ekipmanı imalatında (% 11,6) ciddi gerileme var. **En önemli ihracatçı sektör otomotivde ise yüzde 9'luk üretim düşüşü ayrıca dikkat çekici...**
- **Özet olarak geçen yılın ilk yarısında, bir yıl önceye göre, yüzde 11 artan sanayi üretiminin bu yılın ilk yarısında yalnızca yüzde 3,1 arttığı görülüyor.** Üretimde bir önceki yıla göre ciddi bir yavaşlama var.
- Ayrıca **Haziran'da üretimde yaşanan gerilemenin kalıcı bir trende dönüşüp dönüşmeyeceği yılın geri kalanı için önemli. Temmuz ayına ilişkin öncü göstergeler bu konudaki kaygılarımızı artırıyor.** Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin verileri ihracatın, Nisan ayından sonra, Temmuz'da bu yıl ikinci kez gerilediğini gösteriyor. Yine Temmuz ayına ilişkin kapasite kullanım, enflasyon, İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksindeki gelişmeler de talepteki ve ekonomideki durgunluğun yılın ikinci yarısına sarkabileceğine işaret ediyor.

Hazine Nakit Dengesinde Bozulma Sürüyor...

- Yılın ilk yedi ayında Hazine nakit 173,1 milyar TL gelir toplarken, aynı dönemde nakit 197,3 milyar TL harcama gerçekleştirdi. Harcamaların 29,8 milyar TL'si faiz giderleri için yapılırken, geriye kalan 167,6 milyar TL faiz dışı giderler için harcandı.
- Böylece yılın ilk yedi ayında Hazine'nin nakit açığı, geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 402,6 artarak 22,1 milyar TL olarak gerçekleşti.
- Hazine yaptığı açıklamada 13,3 milyar TL'lik bir gelirin mali tatil nedeniyle Ağustos ayında Hazine kasasına girdiğini açıkladı. Sağlıklı bir değerlendirme için Ağustos verilerini beklememiz gerekse de, geçtiğimiz yıllarda da benzer etkilerin olduğu düşünüldüğünde, tablonun çok da değişmeyeceğini ön görmek yanlış olmayacaktır.

- Eldeki mevcut veriler faiz dışı giderlerin hız kesmediğini açıkça gösteriyor. **Yılın ilk yedi ayında faiz dışı giderlerdeki artış yüzde 19,1, gelirler ise aynı dönemde % 8,5 artış gösterdi. Oysa ilk yedi ayda ortalama enflasyondaki artış, geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 9,8.** İlk yedi ayda harcamalar reel olarak ciddi artış gösterirken, gelirler reel olarak gerilemiş.

Tablo: Hazine Geçici Nakit Dengesi

	Temmuz (Milyon TL)		% Değişme	Ocak-Temmuz (Milyon TL)		% Değişme
	2012	2011		2012	2011	
1. GELİRLER	13,565	21,717	-37.5	173,120	159,518	8.5
2. GİDERLER	26,606	23,848	11.6	197,323	166,445	18.6
FAİZ DIŞI GİDERLER	22,496	20,248	11.1	167,559	140,694	19.1
FAİZ ÖDEMELERİ	4,110	3,600	14.2	29,764	25,751	15.6
3. FAİZ DIŞI DENGE	-8,932	1,469		5,561	18,824	-70.5
4. ÖZELLEŞTİRME ve FON GELİRLERİ ⁽²⁾	131	59	121.1	2,056	2,522	-18.5
5. NAKİT DENGESİ (1+4-2)	-12,911	-2,072	523.0	-22,147	-4,406	402.6
6. FİNANSMAN (7+8+9+10+11)	12,911	2,072	523.0	22,147	4,406	402.6
7. BORÇLANMA (NET)	1,863	741	151.4	13,586	10,153	33.8
DIŞ BORÇLANMA (NET)	-2,548	-241	957.2	519	-183	-383.8
Kullanım	11	0	8,105.9	9,119	6,439	41.6
Ödeme	2,559	241	961.2	8,600	6,622	29.9
İÇ BORÇLANMA (NET)	4,411	982	349.1	13,067	10,336	26.4
Kullanım	4,421	5,838	-24.3	60,271	75,652	-20.3
Ödeme	10	4,856	-99.8	47,204	65,315	-27.7
8. ÖZELLEŞTİRME GELİRİ ⁽³⁾	0	0		0	0	
9. TMSF'DEN AKTARIMLAR ⁽⁴⁾	198	110	80.3	222	442	-49.7
10. DEVİRLİ - GARANTİLİ BORÇ GERİ DÖNÜŞLERİ	87	82	7.0	913	749	21.8
11. BANKA KULLANIMI ⁽⁵⁾ -(5+7+8+9+10)	10,762	1,140	844.3	7,426	-6,938	
12. KUR FARKLARI ⁽⁶⁾	-71	375	-119.0	-458	957	
13. KASA/BANKA NET ⁽⁵⁾ (11-12)	10,834	765	1,316.3	7,884	-7,896	

(1) Geçici

(2) İşsizlik Sigortası Fonu ve Özelleştirme İdaresi'nden (Öİ) GAP yatırımlarında kullanılmak üzere aktarılan ve Kamu Hesapları Bülteni (KHB)'de bütçe gelir kalemleri arasında yer alacak tutarlar burada gösterilmektedir.

(3) Bütçenin finansmanı amacıyla Hazine'ye aktarılan tutarları göstermektedir.

(4) TMSF'den Aralık 2011 ve Mart 2012 aylarında aktarılan ve emanet hesaplarda tutulan toplam 332 milyon TL Mayıs ayında TMSF'ye iade edilmiştir.

(5) Pozitif tutar kasa/banka hesaplarında meydana gelen azalışları, negatif tutar artışları göstermektedir.

(6) Kur farkları Kasa/Banka hesabına ilişkin kur hareketlerinden kaynaklanan farkları göstermektedir. Pozitif tutar Kasa/Banka hesabında artışı, negatif tutar azalışı işaret eder.

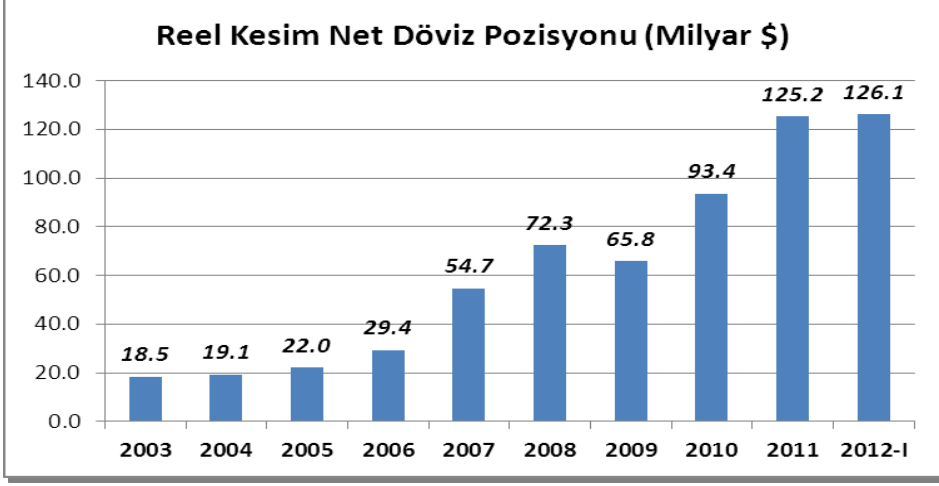
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

- Ortaya çıkan tablo, mali dengenin bozulmaya devam ettiğini gösteriyor. Ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcısı da verdiği mülakatlarda, OVP ile belirlenmiş bütçe hedeflerinin tutmayacağını şimdiden ilan etti¹.
- **Ancak açığın ne kadar artacağını seçim ekonomisinin ne zaman başlayacağı belirleyecek gibi görünüyor. Nitekim Başbakan Yardımcısı yatırımlarla, harcamalarla ilgili verilecek kararların olduğuna işaret ederek, bu kararlara göre bütçedeki açığın nerede sonlanacağını 2013 bütçesinin Meclise sunulduğunda (17 Ekim) netleşeceğini ifade etti.**
- Hükümetin niyetlendiği gibi yerel seçimler 2013 sonbaharına alınırsa, harcama musluğu şimdiden gevşetilmeye başlanacak. 2012’de bütçede gelirler reel olarak gerilerken, harcamaların ciddi artış gösterdiği dikkate alındığında Hükümetin uygulayacağı seçim ekonomisinin finansmanı, 2B arazileri ve yabancılara mülk satışından bir kaynak gelmez ise, daha fazla borçlanma ile gerçekleşecek.

Reel sektörün açık pozisyonu 126 milyar Dolar

- 2009 krizinden sonra ekonomiyi borçla şişirmenin ipuçlarını şirketler kesiminin dış borçlarında ve döviz açık pozisyonunda görmek mümkün. Nitekim Merkez Bankasının finans kesimi dışındaki şirketlerin döviz açık pozisyonuna ilişkin rakamları bunu açıkça gösteriyor.
- 2009’da 65,8 milyar dolar olan açık pozisyon 2011 içinde ikiye katlanarak 130 milyar dolara kadar çıkmış ve 2011 sonunda 125,2 milyar dolar olarak gerçekleşmişti.
- Yine bu yılın ilk üç ayında reel sektör şirketleri açık pozisyonunun 894 milyon dolar artarak 126,1 milyar dolara çıktığı anlaşılıyor. Açık pozisyon, sınırlı da olsa, artmaya devam ediyor.
- Küresel ekonomide belirsizliklerin halen sürdüğü bir ortamda bu büyüklükteki bir açık kaygıları artıracak bir gelişme. **Reel kesimin döviz açık pozisyonu ekonomide Aşıl’ın topuğu olmaya devam ediyor.**

¹ 9 Ağustos 2012 tarihinde CNBC-e Televizyonunda verilen mülakat. Mülakatın yazılı metnine www.hazine.gov.tr, Hazine’den Haberler bölümünden ulaşılabilir.

Kaynak: TÜİK

Sonuç ve Değerlendirme

- İç talep yetersizliği ve ihracatta başlayan sıkıntılar gerek üretimi gerekse ekonomiyi sıkıştırıyor. Haziran ayı üretim verileri bu durumu doğruluyor. Üretim yılbaşından bu yana ilk kez Haziran'da geriledi.
- Temmuz ayına ilişkin ihracat, satın alma yöneticileri endeksi, enflasyon gibi göstergeler de ekonomideki ataletin üçüncü üç aya sarkabileceğini işaret ediyor. Dışarıda da işlerin bir türlü toparlanmaması bu riski artırıyor.
- Bu gelişmelerin etkisiyle ekonominin koordinasyonundan sorumlu Başbakan yardımcısı piyasaları yüzde 4'ün altında gelecek bir büyümeye şimdiden hazırlamaya başladı. Başbakan yardımcısı 2012'de yüzde 4'ün altına sarkacak bir büyümenin sürpriz olmayacağını ifade etti. Zaten piyasa ekonomistleri de bu yıl için % 2,5–3 civarındaki büyüme tahminlerini koruyorlar.
- Başbakan Yardımcısı bir başka gerçeği, bütçedeki bozulmayı da, kabul etmek zorunda kaldı. Nitekim yılın ilk yedi ayına ilişkin Hazine Nakit Dengesi rakamları mali dengelerdeki bozulmanın sürdüğünü gösteriyor. Ancak bozulmanın nereye kadar süreceğine de ekonomi de başlatılacak seçim ekonomisi belirleyecek. Başbakan Yardımcısının ifadeleri bunun ipuçlarını veriyor. 2012 sonunda yeni alınacak yatırım ve harcama kararları ile bunun bütçe açığı üzerinde yarattığı belirsizliğe Başbakan Yardımcısı tarafından işaret edildi.

- Son iki yılda içeride borçlanarak ve iç talebe yaslanarak ekonomiyi şişirmenin en önemli etkisi reel kesim açık pozisyonunda kendisini gösterdi. Açık pozisyon bu yılın ilk üç ayında sınırlıda olsa artmaya devam etti. Dışarıda işler halen karışıkken 126 milyar dolarlık reel kesim açık pozisyonu kaygı veriyor. Reel kesimin açık pozisyonu ekonomide Aşil'in topuğu olmaya devam ediyor.